

Briselē, 2023. gada 19. decembrī
(OR. en)

16273/23

Starpiestāžu lieta:
2023/0443 (NLE)

ENER 669
ENV 1436
COMPET 1214
TRANS 562
CONSOM 455
IND 659
ECOFIN 1323
FISC 282

LEĢISLATĪVIE AKTI UN CITI DOKUMENTI

Temats: PADOMES REGULA, ar ko groza Regulu (ES) 2022/2578 attiecībā uz tās piemērošanas termiņa pagarināšanu

PADOMES REGULA (ES) 2023/...

(... gada ...),

**ar ko groza Regulu (ES) 2022/2578
attiecībā uz tās piemērošanas termiņa pagarināšanu**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 122. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Padomes Regula (ES) 2022/2578¹ izveido pagaidu tirgus korekcijas mehānismu ("TKM") tādu atvasināto instrumentu tirdzniecības rīkojumiem, kuri saistīti ar Savienības virtuālajiem tirdzniecības punktiem ("VTP") un kuru termiņš variē no nākamā mēneša līdz nākamajam gadam. Tāpēc TKM piemēro jebkuram regulētā tirgū tirgotajam preču atvasinātajam instrumentam, kura pamatā ir darījums kādā gāzes VTP Savienībā.
- (2) TKM ir jāaktivizē tad, kad rodas tirgus korekcijas notikums, t. i., tad, kad *Title Transfer Facility* ("TTF") atvasināto instrumentu ar tuvāko mēneša termiņu norēķinu cena, ko publicējusi *ICE Endex B.V.* (Nīderlande), pārsniedz 180 EUR/MWh un trīs darba dienas ir par 35 EUR augstāka nekā atsauces cena. Regulā (ES) 2022/2578 ir noteikts dinamisks solīšanas limits, saskaņā ar kuru, iestājoties tirgus korekcijas notikumam, tirgus dalībnieki nepieņem un tirgus dalībnieki neiesniedz atvasināto instrumentu rīkojumus, kuru cenas par 35 EUR/MWh pārsniedz atsauces cenu, ko iepriekšējā dienā publicējusi Eiropas Savienības Energoregulatoru sadarbības aģentūra ("ACER").

¹ Padomes Regula (ES) 2022/2578 (2022. gada 22. decembris), ar ko izveido tirgus korekcijas mehānismu Savienības iedzīvotāju un ekonomikas aizsardzībai pret pārmērīgi augstām cenām (OV L 335, 29.12.2022., 45. lpp., *ELI*: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2578/oj>).

- (3) Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde (“EVTI”) un *ACER* savos ietekmes novērtējuma ziņojumos, kas publicēti 2023. gada 1. martā saskaņā ar Regulas (ES) 2022/2578 8. pantu, analizēja vairākus rādītājus, ar kuru palīdzību tika novērtēta TKM ietekme kopš minētās regulas stāšanās spēkā. EVTI un *ACER* secināja, ka līdz minētā ziņojuma publicēšanai TKM nav ticis aktivizēts un nav radusies negatīva ietekme uz piegādes drošību, gāzes plūsmām Savienības iekšienē vai finanšu stabilitāti.
- (4) Balstoties uz EVTI un *ACER* 2023. gada 1. marta ziņojumos analizētajiem rādītājiem, Komisija analīzi turpināja, lai novērtētu tirgus norises pēc minētajos ziņojumos analizētā laikposma. Kopš Regulas (ES) 2022/2578 stāšanās spēkā negatīva ietekme nav konstatēta un TKM nekad nav ticis aktivizēts.
- (5) Tomēr Savienības enerģijas piegādes drošības jautājumā joprojām jāsaskaras ar nopietnām grūtībām. Globālā situācija gāzes tirgū joprojām ir ļoti saspringta. Gāzes cenas joprojām ir ievērojami augstākas nekā pirms krīzes sākuma Eiropā pēc tam, kad Krievija enerģiju sāka izmantot par ieroci, un Krievijas agresijas kara pret Ukrainu tās neizbēgami ietekmē Savienības iedzīvotāju pirktspēju un Savienības uzņēmumu konkurētspēju.

- (6) Gāzes tirgus svārstīgums izriet arī no ģeopolitisko risku izraisītās spriedzes tirgū, un tas ir vēl viens risks, kas apdraud Savienības ekonomiku. 2023. gada vasarā un rudens sākumā novērotās liela cenu svārstīguma epizodes, kad cenas dažu nedēļu laikā pieauga par vairāk nekā 50 %, liecina, ka tirgi joprojām ir nestabili un tos joprojām var ietekmēt pat salīdzinoši nelieli pieprasījuma un piedāvājuma satricinājumi, par ko liecina cenu svārstības pēc tādiem neseniem notikumiem kā streiks Austrālijas sašķidrinātās dabasgāzes (*LNG*) kompleksos vai traucējumi starpsavienotajā *Balticconnector*. Pašreizējā krīze Tuvajos Austrumos rada vēl vienu nozīmīgu ģeopolitisku risku, kas var ietekmēt gāzes cenas un piegādes.
- (7) Pasaules gāzes tirgi pašlaik ir ļoti saspringti, un paredzams, ka šāda situācija zināmu laiku saglabāsies. Pēdējo divu gadu laikā *LNG* piegādes pasaulē ir pieaugušas tikai nedaudz, jo jaunuzstādītās sašķidrināšanas jaudas ir nelielas, lielos eksporta kompleksos bijušas pārtrauces un *LNG* stacijās samazinās ievadresursu piegāde. Paredzams, ka būtiskas jaunas *LNG* jaudas sāks funkcionēt tikai 2025. gadā. Tādējādi ir sagaidāms, ka tuvākajā nākotnē tirgus līdzsvars joprojām ir apdraudēts.

- (8) Turklāt, ņemot vērā būtisko Krievijas cauruļvadu gāzes importa samazinājumu pagājušajā gadā, Savienībai ir pieejams krietni mazāk gāzes nekā pirms krīzes. Ņemot vērā pašreizējo gāzes importa līmeni, paredzams, ka 2023. gadā Savienība saņems aptuveni 20 miljardus kubikmetru (mljrd. m³) Krievijas cauruļvadu gāzes, kas ir par aptuveni 110 mld. m³ mazāk nekā 2021. gadā. Tāpēc joprojām pastāv nopietns risks, ka īstermiņā Savienība saskarsies ar gāzes piegādes nepietiekamību. Ņemot vērā pašreizējos saspringtos apstākļus tirgū, cenas varētu atkal krasi pieaugt tādu neprognozējamu notikumu un pēkšņu satricinājumu dēļ kā *LNG* pieprasījuma atjaunošanās Āzijā, kas varētu samazināt gāzes pieejamību pasaules gāzes tirgū, ekstremāli laikapstākļi, kas var ietekmēt hidroelektroenerģijas uzkrāšanu un kodolelektroenerģijas ražošanu un kuru dēļ varētu rasties vajadzība vairāk izmantot ar gāzi darbināmas elektrostacijas, kā arī turpmāki iespējami gāzes piegādes traucējumi, tostarp Krievijas gāzes importa pilnīga apturēšana, un turpmāki kritiskās infrastruktūras traucējumi, tādi kā cauruļvada *NordStream 1* sabotāža 2022. gada septembrī vai traucējumi cauruļvadā *Balticconnector* 2023. gada oktobrī.
- (9) Pastāvīgās nopietnās grūtības pakļauj visu Savienību enerģijas piegādes nepietiekamības un augstu enerģijas cenu riskam. Gāzes cenu līmenis varētu negatīvi ietekmēt Savienības ekonomisko stāvokli, rūpniecības konkurētspēju un tās iedzīvotāju pirktspēju.

- (10) Šādos apstākļos, jo īpaši situācijā, kad pastāv vairāki ģeopolitiski riski, kas var ietekmēt gāzes cenas, bailes no deficīta var novest pie tā, ka tiek pieņemti nozīmīgi atbildes pasākumi, kas var nopietni ietekmēt gāzes cenas. Ņemot vērā pašreizējo trauslo piedāvājuma un pieprasījuma līdzsvaru, pat mēreni gāze piegādes traucējumi var dramatiski ietekmēt gāzes cenas un nodarīt nopietnu un ilgstošu kaitējumu Savienības ekonomikai un iedzīvotājiem.
- (11) Krīzes kulminācijā Savienība pieņēma stingrus un koordinētus atbildes pasākumus, kuru mērķis bija aizsargāt tās iedzīvotājus un ekonomiku pret pārmērīgi augstām cenām un nodrošināt gāzes pārrobežu plūsmas, lai tiktu apgādāti visi patērētāji, kam tā vajadzīga, tostarp gāzes deficīta situācijās. Savienības reakcija saskaņā ar plānu *REPowerEU*, par ko Komisija paziņoja tās 2022. gada 18. maija paziņojumā, un turpmākām iniciatīvām, tostarp Regulā (ES) 2022/2578 noteiktie pasākumi, palīdzēja uzlabot situāciju. Ja minēto pasākumu piemērošana tiktu pārtraukta, rastos risks stabilizētajai, bet trauslajai situācijai, ko Savienība ir sasniegusi, un pasliktinātos Savienības spēja stāties pretī iespējamām turpmākiem notikumiem un pēkšņiem satricinājumiem.

- (12) Tā kā Savienība ir vienots tirgus un *TTF* Nīderlandē parasti tiek uzskatīta par “standarta” cenu atsauci Eiropas gāzes tirgos, augstas ar *TTF* saistīto atvasināto instrumentu gāzes cenas radītu smagas sekas visās dalībvalstīs, lai gan dažas dalībvalstis šīs sekas izjustu vairāk kā citas. Regulas (ES) 2022/2578 piemērošanas termiņa pagarinājums būtu jāattiecinā arī uz atvasinātajiem instrumentiem, kas saistīti ar visiem pārējiem VTP Savienībā, lai nepieļautu, ka tirdzniecība pārvirzās uz atvasinātajiem instrumentiem, kas saistīti ar citiem VTP; tas Savienības enerģijas vai finanšu tirgos var radīt izkropļojumus. TKM stiprina Savienības solidaritāti, jo tas nepieļauj pārmērīgi augstas cenas, kuras daudzas dalībvalstis nav spējīgas maksāt pat īslaicīgi. TKM var palīdzēt nodrošināt, ka visu dalībvalstu gāzes piegādes uzņēmumi dalībvalstu solidaritātes garā var iegādāties gāzi par saprātīgām cenām.
- (13) Ņemot vērā to, ka Regulas (ES) 2022/2578 piemērošanas termiņš beidzas 2024. gada 31. janvārī, tās piemērošanas termiņa pagarināšana ir ārkārtas pasākums dalībvalstu solidaritātes garā, reaģējot uz pastāvīgām nopietnām grūtībām enerģijas piegādē, kas rada arī nenovēršamas krīzes un pārmērīgi augstu cenu risku.
- (14) Turklāt Regulas (ES) 2022/2578 piemērošanas termiņa pagarināšana ir saskanīga ar plānu *REPowerEU*, kura mērķis ir aizsargāt Savienības iedzīvotājus un Savienības ekonomiku pret pārmērīgi augstām cenām un enerģijas piegāžu nepietiekamību.

- (15) Lai 2023./2024. gada ziemas sezonā nodrošinātu nepārtrauktu aizsardzību pret pārmērīgi augstām cenām, šai regulai būtu jāstājas spēkā 2024. gada 1. februārī.
- (16) Pagarinājumam vajadzētu būt uz ierobežotu laiku un būtu jāpaliek spēkā līdz 2025. gada 31. janvārim. Ņemot vērā pastāvīgās nopietnās grūtības un riskus Savienības gāzes piegādes drošībai, kā arī pašreizējās situācijas nenoteiktību, pagarinājums ir nepieciešams un samērīgs.
- (17) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķi nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet to var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai.
- (18) Tāpēc Regula (ES) 2022/2578 būtu attiecīgi jāgroza,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

Grozījums Regulā (ES) 2022/2578

Regulas (ES) 2022/2578 12. panta 1. punkta otro teikumu aizstāj ar šādu:

“To piemēro līdz 2025. gada 31. janvārim.”.

2. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā 2024. gada 1. februārī.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

....,

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs / priekšsēdētāja
